

**Warsztaty dla interesariuszy:
Bariery i problemy w zarządzaniu
dobrem światowego dziedzictwa**

Podsumowanie – 6 lipca 2022 r.

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

GŁÓWNE INFORMACJE - PODSUMOWANIE

Główne informacje o warsztatach

- ❑ 3 warsztaty (3 tury), których treść i sposób przeprowadzenia były tożsame, odbyły się w dniach 21-22 czerwca (2 warsztaty w godzinach pracy oraz warsztat popołudniowy od godziny 17.00).

- ❑ Cele:
 - ✓ przedstawienie problematyki identyfikowania barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa,
 - ✓ przedstawienie dotychczas zidentyfikowanych barier zarządzania dobrem Światowego Dziedzictwa (z perspektywy różnych interesariuszy),
 - ✓ zbudowanie drzew problemów związanych z zarządzaniem dobrem Światowego Dziedzictwa przez każdą podgrupę warsztatową.

Główne informacje o warsztatach

- ❑ W warsztatach wzięły udział łącznie 32 osoby
- ❑ Zostało wypracowanych 7 drzew problemów
- ❑ W poszczególnych grupach (turach) uczestniczyło:
 - ✓ 21 czerwca godz. 12.00-15.00 – 14 osób
 - ✓ 21 czerwca godz. 17.00-20.00 – 8 osób
 - ✓ 22 czerwca godz. 12.00-15.00 – 10 osób

Główne informacje o warsztatach

Uczestnikami warsztatów byli przedstawiciele następujących interesariuszy:

MKiŚ, Lasów Państwowych (Nadleśnictwo: Białowieża, Browsk, Hajnówka, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, DGLP), Białowieskiego Parku Narodowego, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, samorządów lokalnych (Białowieża, Hajnówka, Narewka), mieszkańców, lokalnych liderów społecznych, przedsiębiorców, lokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: Puszczyków Głos) oraz ponadlokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: Fundacja Dzika Polska).

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Problemy w zarządzaniu Dobrem Światowego Dziedzictwa

Problematyka identyfikowania barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa

- ❑ Wpisanie obiektu na Listę Światowego Dziedzictwa nie jest końcem, a początkiem procesu zmierzającego do jego właściwej ochrony. Zarządzający obiektami i właściwe władze muszą stale podejmować działania **na rzecz zarządzania**, monitorowania i ochrony obiektów Światowego Dziedzictwa.
- ❑ Identyfikacja problemów i barier związanych z zarządzaniem obiektem światowego dziedzictwa może mieć miejsce zarówno w raportowaniu okresowym, jak i w ramach monitoringu (reaktywnym).

Problematyka identyfikowania barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa cd.

- ❑ Plan zarządzania obiektem Światowego Dziedzictwa musi być zbudowany w zakresie jego przedmiotu i celu, z uwzględnieniem (spełnieniem) wymogów przewidzianych w Wytycznych Operacyjnych.
- ❑ Bariery w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa mogą wynikać z samej konstrukcji Planu zarządzania i/lub systemu zarządzania Dobrem.
- ❑ Plan zarządzania Dobrem (lub inny udokumentowany system zarządzania), musi określać, w jaki sposób należy chronić Wyjątkową Uniwersalną Wartość, zaleca się, żeby odbywało się to z wykorzystaniem narzędzi i metod partycypacji. Celem wdrożenia zarządzania obiektem Światowego Dziedzictwa jest zapewnienie skutecznej ochrony dla obecnych i przyszłych pokoleń (pkt. 108 i 109 Wytycznych Operacyjnych).

Skuteczność systemu zarządzania obiektami Światowego Dziedzictwa

- ❑ Skuteczny system zarządzania zależy od: rodzaju, cech i potrzeb oraz jej kontekstu kulturowego i przyrodniczego.
- ❑ Systemy zarządzania mogą się różnić w zależności od różnych perspektyw kulturowych, dostępnych zasobów i innych czynników. Mogą one obejmować tradycyjne praktyki, istniejące instrumenty planowania miejscowego lub regionalnego oraz inne mechanizmy kontroli planowania, zarówno formalne, jak i nieformalne. (pkt. 110 Wytycznych Operacyjnych).

Problematyka identyfikowania barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa cd.

- ❑ Problematyka identyfikowania barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa obejmuje zatem:
 - ✓ zagrożenia mogące wpłynąć na stan danego dobra uwidocznione w sprawozdaniach/raportach,
 - ✓ uwarunkowania systemowe związane ze skuteczną ochroną prawną oraz przejrzystym, spójnym i kompleksowym zarządzaniem takimi obiektami.

Biorąc to pod uwagę, warto wskazać przykłady dotychczasowych barier w zarządzaniu obiektami Światowego Dziedzictwa, w tym Puszczy Białowieskiej.

Rozpoznanie dotychczasowych barier zarządzania dobrem Światowego Dziedzictwa

- W związku ze sprawozdaniami składanymi przez Polskę i Białoruś do UNESCO jako zagrożenia dla Puszczy Białowieskiej na przestrzeni lat najczęściej wymieniano*:
- ✓ leśnictwo / produkcja drewna - 16 razy
 - ✓ systemy zarządzania / plan zarządzania - 16 razy
 - ✓ działania nielegalne - 9 razy
 - ✓ gatunki inwazyjne / obce lądowe - 9 razy
 - ✓ zasoby finansowe - 4 razy
 - ✓ zasoby ludzkie - 4 razy
 - ✓ zanieczyszczenie powietrza; woda (deszcz/lustro wody); wpływ turystyki/ odwiedzających/rekreacji; zmiana temperatury – każdy 1 raz

Rozpoznanie dotychczasowych barier zarządzania dobrem Światowego Dziedzictwa

(z perspektywy różnych interesariuszy – obecne problemy)

- ❑ 7 sierpnia 2020 r. Centrum Światowego Dziedzictwa wysłało pismo do Państwa -strony Białorusi z prośbą o wyjaśnienie informacji osób trzecich na temat zgłoszonych prac melioracyjnych w obrębie obiektu. Do dziś nie otrzymano odpowiedzi od Państwa - strony.
- ❑ W dniu 13 kwietnia 2021 r. Centrum Światowego Dziedzictwa wystosowało do Państwa-Strony RP pismo przekazujące informacje osób trzecich dotyczące planowanej ścieżki rowerowej wzdłuż drogi Hajnówka - Białowieża, planowanej farmy fotowoltaicznej we wsi Białowieża oraz potencjalnej rozbudowy linii kolejowej Hajnówka - Białowieża. Do czasu przygotowywania prezentacji nie otrzymano odpowiedzi od Państwa Strony.

Rozpoznanie dotychczasowych barier zarządzania dobrem Światowego Dziedzictwa cd.

(z perspektywy różnych interesariuszy – obecne problemy)

- ❑ Puszcza Białowieska jako obiekt spójny w rozumieniu standardów UNESCO wymaga współpracy ze stroną białoruską bezpośrednio lub przynajmniej za pośrednictwem organów organizacji międzynarodowych, by ją skutecznie chronić.
- ❑ Druga połowa 2021 roku i pierwsza 2022 przyniosły też nieoczekiwane problemy w relacjach polsko-białoruskich, jak wymuszone migracje, w tym przez obszar Puszczy Białowieskiej i związana z tym odpowiedź w postaci muru na granicy polsko-białoruskiej oraz wojnę rosyjsko-ukraińską z wykorzystaniem terytorium Białorusi, które doprowadziły do wprowadzenia szeregu sankcji i w konsekwencji, wpływającego negatywnie na wszelkie kontakty na wszystkich szczeblach.

Pamiętajmy!

Obszar Światowego Dziedzictwa to także korzyści...

- ❑ Obszar Światowego Dziedzictwa zapewnia liczne korzyści związane z ochroną przyrody, korzyści ekonomiczne i naukowe oraz usługi ekosystemowe lokalnym mieszkańcom, obywatelom Polski i Białorusi, a także odwiedzającym go turystom.
- ❑ Istnieje znaczny potencjał utrzymania i zwiększenia tych korzyści (**świadczeń przyrodniczych**) poprzez bardziej sprawiedliwe i partycypacyjne zarządzanie obiektem, zwłaszcza w takich dziedzinach, jak zrównoważony rozwój turystyki.
- ❑ Analiza korzyści dla dobra Białowieża Forest wskazuje korzyści związane z: bezpośrednim zatrudnieniem; dziką przyrodą i cechami ikonicznymi (unikatowymi); znaczeniem dla badań, wkładem w edukację, gromadzeniem materiału genetycznego; historią i tradycją; rekreacją i turystyką na świeżym powietrzu; zbiorem dziko rosnących roślin i grzybów.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa - podsumowanie

Praca warsztatowa w podgrupach

Podsumowania

- ❑ Na każdej turze warsztatów przeprowadzano pracę indywidualną, warsztatową i dyskusję w podgrupach.
- ❑ Łącznie na wszystkich turach warsztatów pracowało 7 podgrup (1 tura – 3 podgrupy, 2 tura – 2 podgrupy, 3 tura – 2 podgrupy).
- ❑ Podgrupy pracowały nad następującymi zagadnieniami:
 - ✓ zagrożenia i bariery mające niekorzystny wpływ na zarządzanie Dobrem,
 - ✓ budowanie drzewa problemów identyfikowanych w zarządzaniu Dobrem Światowego Dziedzictwa „Białowieża Forest”.

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie

- ❑ W czasie warsztatu każda podgrupa omawiała pokrótce wynik swojej wewnętrznej dyskusji.
- ❑ W dalszej części prezentujemy Państwu podsumowanie prac wszystkich grup pracujących w ramach 3 tur warsztatów.
- ❑ **Jako podsumowanie prezentujemy także komentarze do opracowanych przez grupy drzew problemów.**

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie - komentarz

- ☐ Na kolejnych slajdach przedstawiamy wyniki prac wszystkich podgrup (walor informacyjny dla wszystkich uczestników) - **w takiej formie, w jakiej zostały one wypracowane na warsztatach.**
- ☐ Na tym etapie, zgodnie z przyjętymi założeniami metody pracy, nie przeprowadzono porządkowania materiału i ewentualnych korekt zapisów (np. w kontekście poprawności sformułowań, szczegółowości wskazywanych problemów, czy związków przyczynowo - skutkowych).
- ☐ Uzyskany materiał z pracy warsztatowej będzie w kolejnej fazie projektu porządkowany i przygotowywany do dalszej pracy warsztatowej (zostanie zbudowane jedno drzewo problemów obejmujące dotychczasowe wyniki pracy).

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

□ Podgrupa 1

SKUTKI	• Porozumienia interesariuszy • Decyzje podejmowane bez poszukiwania najlepszych rozwiązań • Brak wpływu mieszkańców -> niewielkie zaangażowanie mieszkańców; niewystarczająca wiedza: czynników sprawczych” na temat potrzeb mieszkańców • Brak chęci porozumienia • Brak konsultacji decyzji z samorządami
PROBLEM KLUCZOWY	➤ Lekceważenie lokalnej społeczności – wiedzy, potrzeb ➤ Wzajemne lekceważenie potrzeb i racji
PRZYCZYNY	• Uwarunkowania polityczne, międzynarodowe • Niewłaściwa komunikacja • Odmienne rozumienie procesów przyrodniczych • Odmienne rozumienie definicji

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

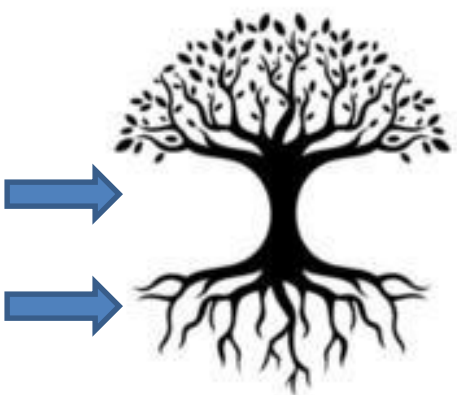
□ Podgrupa 2

SKUTKI	• Brak instrumentów finansowych dla wszystkich stron – zarządcy i gminy • Brak wsparcia finansowo – organizacyjnego z poziomu centralnego • Niekontrolowana wycinka drzew (punkt krytyczny dla istnienia dobra) -> zagrożenie utrata bioróżnorodności -> zanikanie siedlisk i gatunków • Podejmowanie decyzji na podst. fałszywych przesłanek
PROBLEM <u>MY</u> KLUCZOWY	➤ Naciski polityczne i branżowe ➤ Niski stan metawiedzy ➤ Brak chęci ochrony i rozwoju Puszczy Białowieskiej i regionu PB przez Rząd RP
PRZYCZYNY	• Brak decyzyjności na szczeblu centralnym (Ministerstwo Środowiska) • Brak profesjonalizacji • Prawie całkowity brak współpracy jednostek naukowych • Sytuacja geopolityczna! -> zaporę na granicy -> Izolacja siedlisk i gatunków • Brak dostatecznej edukacji/ komunikacji/fachowej wiedzy • Zmiany klimatu

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

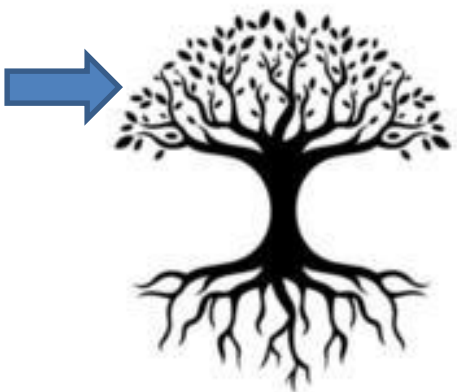
Podgrupa 3

PROBLEM KLUCZOWY	➤ Trudności w zarządzaniu obszarem PB ➤ Brak: Spójny plan zarządzania (ochrony) Puszczy Białowieskiej - Plan zarządzania ENESCO + Plan Ochrony Natura 2000
PRZYCZYNY	• Nieuwzględnianie głosów lokalnej społeczności • Mały udział miejscowych społeczności w tworzeniu wniosku renominacyjnego + zła definicja OUV i zarządzania obiektem • Brak porozumienia pomiędzy grupami interesariuszy • Różne oczekiwania i spojrzenie na zarządzanie dobrem • Małe zrozumienie społeczne funkcjonowania ekosystemów leśnych co skutkuje uleganie sloganom/hasłom • Utrudniona komunikacja • Niepełna, niewłaściwa komunikacja społeczna • Bierna ochrona • Przekroczenie ram zrównoważonego rozwoju – przewaga funkcji ochronnych co z kolei ogranicza rozwój regionu

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

□ Podgrupa 3 cd.

SKUTKI

- Opuszczenie przez Żubry terenu Puszczy Białowieskiej, obiektu UNESCO – konflikty z rolnictwem. Powód leżące martwe drewno + drapieżniki
- Gradacje szkodliwych owadów
- Puszcza Białowieska to również Obszar NATURA 2000
- aktualizacja planu zadań ochronnych (Plan Ochrony)
- Ochrona bierna jako jedyny kierunek w zarządzaniu Dobrem
- Konieczność weryfikacji stref UNESCO (Strefy są rozdrobnione i źle zaplanowane)
- Rozpad i przekształcenia ekosystemów spowodowane połączonym działaniem zmian klimatu i zmiany systemu zarządzania PB
- Utrata po kolei funkcji produkcyjnych ważnych dla miejscowych – drewno, grzyby, jagody – dostępność terenu PB.
- Nakładające się formy ochrony i wzajemnie się wykluczające.
- Słaba reakcja na aktualne zagrożenia ekosystemów w PB – decyzje podejmowane w Brukseli czy w Warszawie po co?

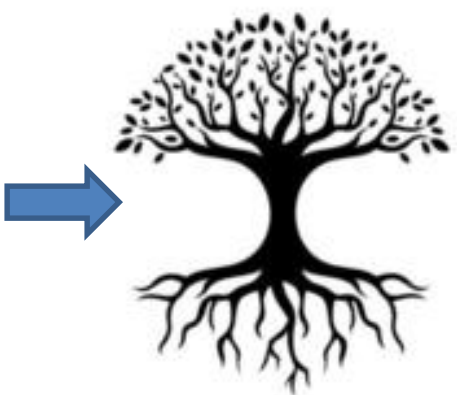
Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

■ Podgrupa 4

SKUTKI	• Gatunki obce (brak info.) • Izolacja siedlisk i gatunków (7) Niewystarczająca wiedza/ świadomość społeczeństwa = interesariuszy o wyjątkowej Uniwersalnej Wartości Puszczy Białowieskiej
PROBLEM KLUCZOWY	➤ Brak należytej współpracy pomiędzy zarządcami obiektu ➤ Ramy prawne ➤ <u>Brak planu</u> zarządzania obiektem ➤ Zachowanie zasobów przyrodniczych obiektu//dobra UNESCO w stanie niepogorszonym
PRZYCZYNY	• Brak konsultacji • Brak ról i formalnego udziału miejscowej ludności (pkt.4) • ZRĘBOWA GOSPODARKA LEŚNA każde działania gospodarcze naruszają strukturę gleby. ORKA - w warunkach DOBRA wszędzie się czyści i orze (14) • Zmniejszające się dotychczasowe rolnictwo ind. (łąki) • Brak instrumenty fin. (finansowe?) • Czynniki negatywnie wpływające na stan populacji zwierząt // kontrola populacji • Presja turystyczna • Sytuacja Geopolityczna -> zaporą – fragmentacja – izolacja • <u>Brak bazy informacyjnej, platformy informacyjnej</u> • Brak intensywnego zaangażowania szerokiej grupy interesariuszy i wyrażenia klarownej jasnej wizji/racji =>przedstawiciel/ambasador/ lider grupy

□ Podgrupa 5

PROBLEM KLUCZOWY

- Zarządzanie większością obszaru Obiektu przez administrację z podejściem eksploatacyjnym
- Podział administracyjny Obiektu między 3 nadleśnictwa i BPN
- Niedostosowanie PUL do przepisów UE i zasad UNESCO
- Ramy prawne
 - pomijanie regulacji ze statusem Światowego Dziedzictwa
 - niepełna realizacja decyzji UNESCO
 - niezgodność planu urządzania lasu i przepisów UE
 - dot. obostrzeń całej PB Parku Narodowego
- Niespójność przepisów krajowych UE w zakresie oceny oddziaływania na środowisko

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

□ Podgrupa 5 cd.

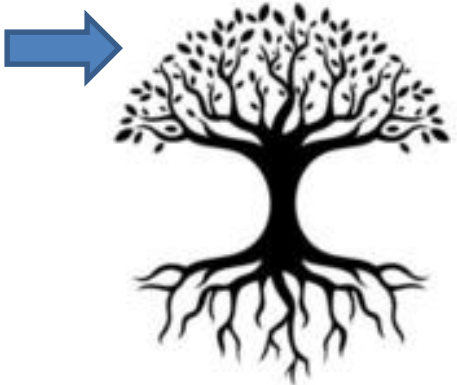

PRZYCZYNY

- Izolacja siedlisk i gatunków – zaporą na granicy
- Budowa zapory granicznej
- Sytuacja geopolityczna
- Niska świadomość przyrodnicza w społeczeństwie
- Niewielka świadomość (zainteresowanie) społeczne
- Niedostateczne zrozumienie dobra – jego znaczenia, celów itp. – na poziomie lokalnym i centralnym
- Niedostateczna duma społeczności lokalnej z obecności obiektu = dobra
- Relacje w społeczności lokalnej ; nieświadomi korzyści z istnienia obszarów chronionych
- Zmiany klimatu i stosunków wodnych
- Zmiany klimatu i stosunków wodnych
- Brak – od lat - planu zarządzania dla polskiej części obiektu
- Brak odpowiedzi = działania na ponagłania ze strony UNESCO = nierespektowanie ustaleń dot. planów ochrony

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

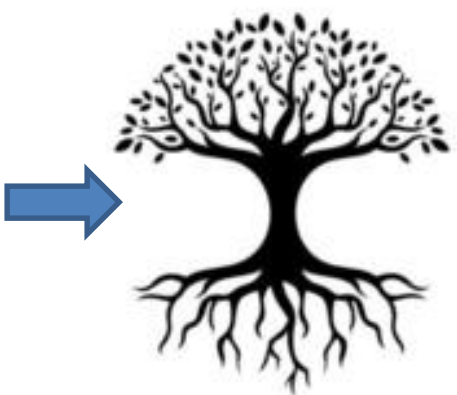
□ Podgrupa 5 cd.

SKUTKI

- Brak alokacji środków finansowych na transformację eksploatacyjnego podejścia na ochronę
- Instrumenty finansowe
- Niedopowiadające względem rangi dobra zainteresowanie administracyjne i finansowe (ważne)
- Znaczne zróżnicowanie celów interesariuszy wokół Obiektu Światowego Dziedzictwa
- Pozyskiwanie drewna
- Niewłaściwe pozyskiwanie drewna
- Niewystarczająco dobre dogadywanie się zarządzających obiektem po stronie Polski
- Kontrola populacji zwierząt

□ Podgrupa 6

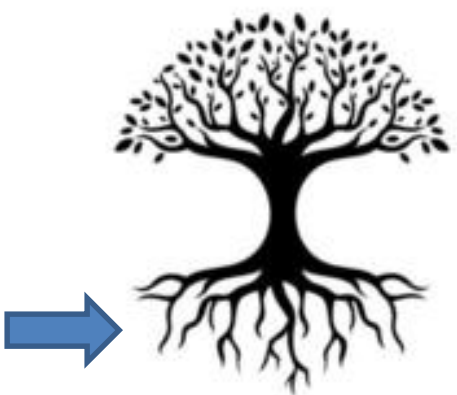

PROBLEM KLUCZOWY

Niespójność prawna dotycząca obszary Dobra – sprzeczność w dokumentach KWESTIE SPORNE – PROBLEMY:

- Opracowanie zmian prawnych dot. wyłączenia spod obowiązujących przepisów ppoż. obszarów szczególnie cennych przyrodniczo np. parki, rezerваты itp. lub inne zabezpieczenia ppoż. aniżeli lasy gospodarcze
- Celowa dezinformacja, rozsiewanie teorii spiskowych oderwanych od rzeczywistości w celu polaryzacji społeczeństwa
- Opracowanie strategicznych punktów czerpania wody dla obszaru
- Doposażenie PSP i OSP w sprzęt ratowniczo – gaśniczy na obszarach leśnych
- Dostosowanie istniejących dojazdów pożarowych do obowiązujących przepisów
- Zmiana szlaków migracyjnych zwierzyny o szkody łowieckie
- Zachwiania w populacjach zwierząt łownych (jarząbek , jeleniowate)
- Zachwiania populacyjne pozostałych gatunków zwierząt w tym chronionych
- Rozważenie określenia max ilości martwego drewna (m²/ha)
- Możliwe zagrożenia pożarowe wynikające z gęstej sieci dróg – zalecenie UNESCO

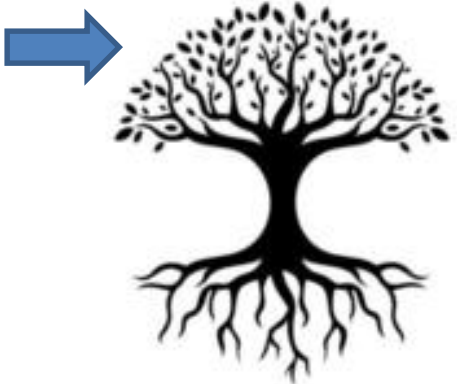
□ Podgrupa 6 cd.

PRZYCZYNY

- Brak konsultacji ze społeczeństwem lokalnym oraz samorządami przed wpisaniem obiektu na listę ->
- Niedopełnienie formalności -> Niespójność z obowiązującymi dyrektywami UE
- Ograniczona dostępność lokalnej społeczności do pożytków leśnych -> mix decyzji UNESCO oraz TSUE (przyczyna) -> Zakupowanie drewna z odległych miejscowości -> zwiększanie skażenia środowiska -> więcej ofiar na drodze
- Brak porozumienia różnych grup interesów POLITYKA
- Usuwanie martwych wartościowych drzew przy szlakach, bez stosowania standardu diagnostyki drzew

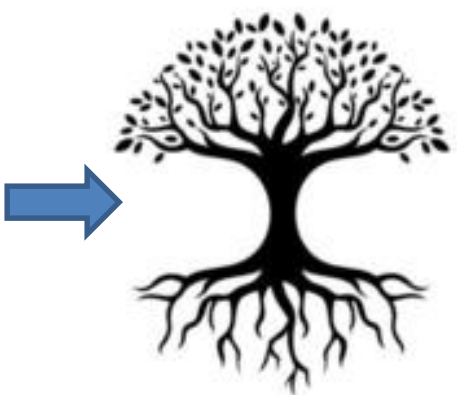
□ Podgrupa 6 cd.

SKUTKI

- Brak możliwości prowadzenia czynnych działań obronnych
- Brak kompromisu pomiędzy realizacją metod ochrony obiektu
- Brak środków na finansowanie obiektu
 - gradacja kornika - zagrożenie pożarowe
 - zmniejszenie atrakcyjności turystycznej
- Brak planu zintegrowanego planu zarządzania
- Niewłaściwe strefowanie
- brak opatu dla miejscowej ludności
- zagrożenie dla użytkowników dróg
- ścinanie, usuwanie wartościowych drzew nie stwarzających zagrożenia

□ Podgrupa 7

PROBLEM KLUCZOWY

- Brak umocowania prawnego obiektu UNESCO w krajowych przepisach (utrudnienie implementacji w dokumentach szczegółowych zapisów Planu Zarządzania)
- **Brak** szerokiej **świadomości**/wiedzy społeczeństwa dot. **wartości obiektu**
- Skuteczne połączenie ochrony obiektu wg dwóch kryteriów (IX i X) w jednym obiekcie
- Ramy organizacyjne – brak koordynacji systemów planowania i stosowanie niejednolitych systemów zarządzania na obszarze dobra
- Brak dostatecznego wsparcia finansowego pozwalającego na zmiany postindustrialnego „DNA” miasta Hajnówka /siedziby powiatu/
- **Brak** spójnej **ramy prawnej** & instrumentów finansowych
- Brak jasno określonych ram i kierunków rozwoju, na których mogliby bazować mieszkańcy regionu
- Konflikt społeczny koncentrujący się wokół tematu PB i jego wpływu na zniechęcenie do pozostania lub osiedlania się (skutek/przyczyna)

Prezentacja wyników prac **Zbiorcze zestawienie**

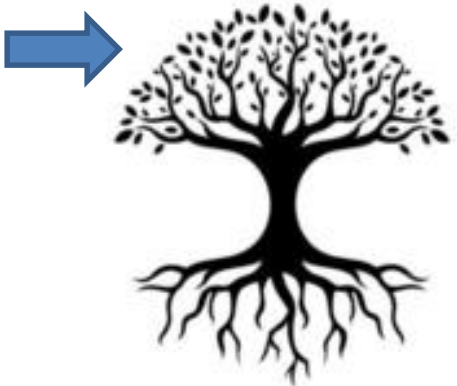
□ Podgrupa 7 cd.

PRZYCZYNY

- Różne rozumienie UV
- Sytuacja polityczna/ geopolityczna
- Brak zrozumienia społeczeństwa/ jego części/ że mieszka w miejscu z wyjątkowym potencjałem
- Skrajnie różne potrzeby i oczekiwania grup interesariuszy dotyczące obszaru Obiektu

□ Podgrupa 7

SKUTKI

- Pogodzenie ochrony OUV a zapewnienie drewna opałowego (lub pomoc w zapewnieniu alternatywnego źródła ogrzewania)
- Naturalne zmiany w ekosystemach a zagrożenie rzadkich gatunków
- **Brak planu zintegrowanego zarządzania** obiektem
- Niewystarczająca koordynacja edukacji i interpretacji dobra
- Izolacja siedlisk i gatunków
- Pozyskiwanie drewna
- Niewystarczający monitoring zagrożeń, w tym brak spójnego programu monitorowania dobra
- Znikanie niektórych siedlisk przyrodniczych – zmniejszenie różnorodności biologicznej
- Brak formalnej oceny skuteczności zarządzania

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie – komentarz

- ❑ Praca warsztatowa poszczególnych podgrup wskazała na następujące najważniejsze bariery zarządzania Dobrem (problemy kluczowe):
 - ✓ **W zakresie ram organizacyjnych:** brak Planu Zarządzania Dobrem (co przekłada się na utrudnioną implementację w dokumentach szczegółowych związanych z planowaniem tego obszaru), brak należytej współpracy pomiędzy zarządzającymi Dobrem, problemy związane ze strukturą zarządzania Dobrem (kilku zarządzających), brak formalnej oceny skuteczności zarządzania, niewystarczający monitoring Dobra, brak koordynacji systemów planowania i stosowanie niejednolitych systemów zarządzania na obszarze Dobra
 - ✓ **W zakresie ram prawnych:** pomijanie regulacji związanych ze statusem światowego dziedzictwa w różnych dokumentach, opracowaniach (w tym niepełna realizacji decyzji i zaleceń Komitetu UNESCO dotyczących zarządzania obiektem), niespójność przepisów krajowych z przepisami UE (w zakresie oceny oddziaływania na środowisko planów urządzania lasu), niespójność przepisów w zakresie bezpieczeństwa i sytuacji pożarowej w odniesieniu do obszaru Dobra.

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie – komentarz

- ❑ Praca warsztatowa poszczególnych podgrup wskazała na następujące najważniejsze bariery zarządzania Dobrem (problemy kluczowe): - cd.
- ✓ **W zakresie instrumentów finansowych:** brak ustalonego budżetu przeznaczonego na zarządzanie Dobrem (warto zaznaczyć, że część podgrup widziało to jako skutek innych barier/problemów)
- ✓ **W zakresie relacji ze społecznością lokalną:** lekceważenie lokalnej społeczności oraz wzajemne lekceważenie potrzeb i racji, niewystarczająca koordynacja edukacji i interpretacji Dobra (niski stan metawiedzy, brak szerokiej wiedzy i świadomości nt. Dobra).
- ✓ W zakresie sytuacji geopolitycznej: naciski polityczne i branżowe; brak spójnego podejścia
- ✓ do ochrony i rozwoju tego obszaru z poziomu krajowego (warto zaznaczyć, że to grupa barier pojawiała się często jako przyczyna innych barier).

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie – komentarz

- ❑ W czasie pracy w podgrupach odnoszono się także do zagrożeń związanych z funkcjonowaniem Dobra, wśród problemów kluczowych wymieniając: zachowanie zasobów przyrodniczych Dobra w stanie niepogorszonym, zanikanie niektórych siedlisk przyrodniczych (zmniejszenie różnorodności biologicznej), zagrożenia związane z pożarami.
- ❑ Praca warsztatowa wskazała na zarys głównych problemów, wokół których będą się koncentrowały dalsze prace nad Planem Zarządzania.
- ❑ W czasie pracy warsztatowej w poszczególnych podgrupach dochodziło niejednokrotnie do burzliwych dyskusji, co miało też na celu pokazanie, jak trudne (ale nie niemożliwe) jest uwzględnianie różnych racji i różnych punktów widzenia na problemy związane z zarządzaniem Dobrem.
- ❑ Powstanie Planu Zarządzania to proces, dlatego jeśli uważają Państwo, że Zespół Projektowy powinien sięgnąć po konkretne dane czy materiały, będziemy wdzięczni za przekazanie źródeł.

W1: Świadczenia przyrodnicze Puszczy Białowieskiej

Rozmawiamy o znaczeniu i wartości Puszczy Białowieskiej. Wyniki dyskusji przyczynią się do opracowania opisu Dobra i zdefiniowania celów jego ochrony.

W2: Bariery i problemy ochrony Puszczy Białowieskiej

Budujemy drzewo problemów. Wskazywane problemy uwzględnimy w charakterystyce stanu Puszczy. Jest to podstawa definiowania celów ochrony i planowania odpowiednich działań ochronnych.

W3: Rozwiązywanie problemów ochrony Puszczy Białowieskiej

Wspólnie szukamy sposobów rozwiązania problemów ochrony Puszczy i wskazujemy interesariuszy odpowiedzialnych za wdrożenie tych rozwiązań. Wyniki dyskusji będą stanowić podstawę do określenia działań i podmiotów wdrażających.

Puszcza
Białowieska
i jej znaczenie

Zachowanie
wartości
Puszczy
Białowieskiej

W6: Strefy ochronne. Zasady, kryteria.

Zastanawiamy się nad kryteriami dla stref ochronnych wyznaczonych w Puszczy, biorąc pod uwagę potrzeby jej ochrony. Spróbujemy zaakceptować to podejście, tak aby każdy interesariusz mógł się czuć odpowiedzialny za ochronę Dobra.

W7: Strefowanie w Puszczy Białowieskiej.

Weryfikujemy strefy ochronne w Puszczy Białowieskiej i uzgadniamy ich granice. Od stopnia reżimu ochronnego w danej strefie zależy jakie działania będziemy w nich realizować.

Granica Puszczy
Białowieskiej
i strefy
ochronne

W4: Wizja i cele zarządzania Puszcą Białowieską

Wypracowujemy wizję i cele ochrony, które będą odzwierciedleniem naszych ambicji. Wizja będzie sięgać lat 2050. Cele będą nie tylko długo-, średnio-, ale i krótkoterminowe.

Strategia
ochrony Puszczy
Białowieskiej

W5: Turystyka w Puszczy Białowieskiej

Poznajemy dobre praktyki ze świata w zakresie turystyki w obiektach UNESCO. Zastanawiamy się jak te praktyki wykorzystać w Puszczy. Udostępnianie Puszczy dla celów turystycznych jest jednym z elementów zarządzania Puszcą.

W8: Działania ochronne w Puszczy Białowieskiej

Ustalamy, jakimi działaniami, możemy osiągnąć cele Planu. Wypracowujemy wspólną listę działań i wskazujemy interesariuszy odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Zarządzanie
Puszcą
Białowieską

W11: Wypracowanie zasad i narzędzi konsultacji

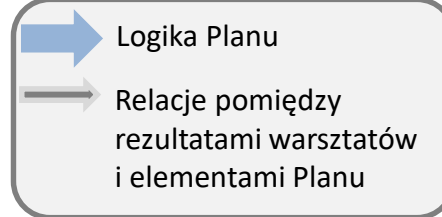
Ustalamy, w jaki sposób interesariusze będą uczestniczyć w konsultowaniu Planu Zarządzania. Ustalenia te nie tylko zastosujemy w procesie konsultacji projektu Planu, ale także będą zawarte w Planie.

W10: Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja

Wypracowujemy i uzgadniamy sposób wdrażania działań (w tym ich finansowania), monitorowania postępów wdrażania Planu, ewaluacji osiągania celów.

W9: Koordynacja polityk w Puszczy Białowieskiej

Wypracowujemy rekomendacje dla strategii i planów, które mogą mieć wpływ na Puszcę Białowieską, tak aby polityki te służyły osiągnięciu celów Planu.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Dziękujemy!

ios.edu.pl/bialowieza-forest/

puszcza@ios.edu.pl

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej